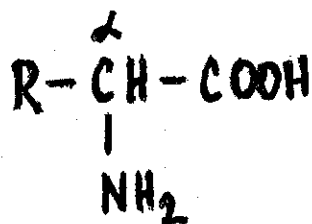

Organické sloučeniny živých systémů dělíme do 4 skupin:

1. **Bílkoviny** – makromolekulární látky; sestaveny z α -aminokyselin.

Funkce aminokyselin: - stavební jednotky bílkovin

- prekursory řady látek, např. hormonů, alkaloidů, porfyrinů, rostlinných barviv
- purinové a pyrimidinové báze jsou součástí nukleotidů a ty jsou: - stavebními jednotkami nukleových kyselin
- přenašeči energie
- složkami molekul biokatalyzátorů

Bílkoviny tvoří 50 – 80 % suché hmoty organismů, jsou to nejhojnější organické sloučeniny.

Funkce bílkovin: - stavební

- podpůrná
- transportní
- vysoce specializované: - katalytické (enzymy)
- regulační (hormony)
- obranné (protilátky)

Nejjednodušší bakterie obsahují přes 3 000 bílkovin,

savčí buňka asi 10 000 druhů bílkovin,

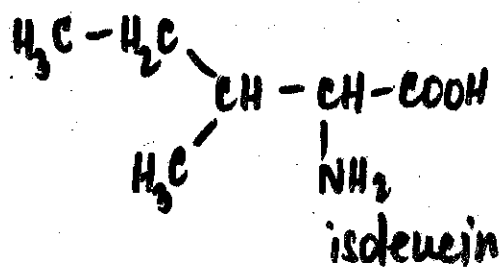
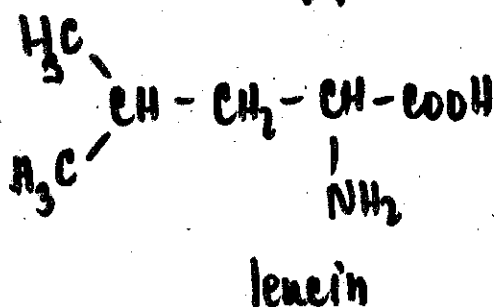
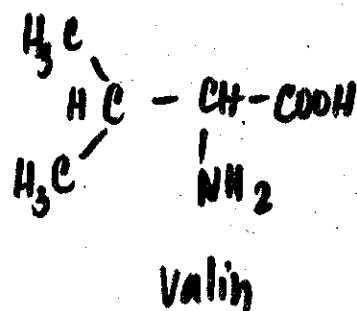
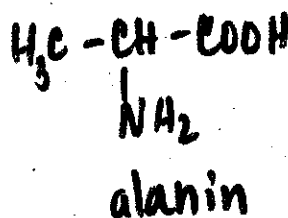
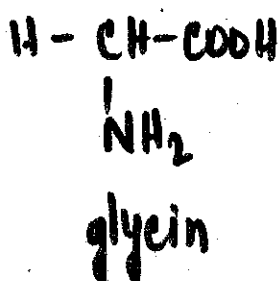
v lidském těle 5 milionů druhů bílkovin.

AMINOKYSELINY

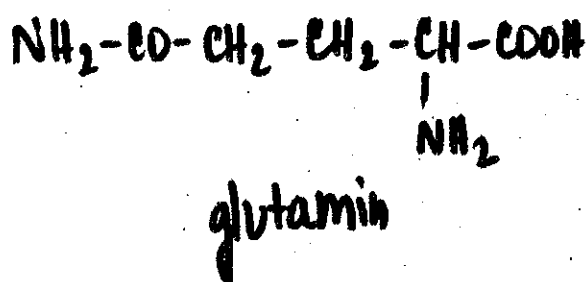
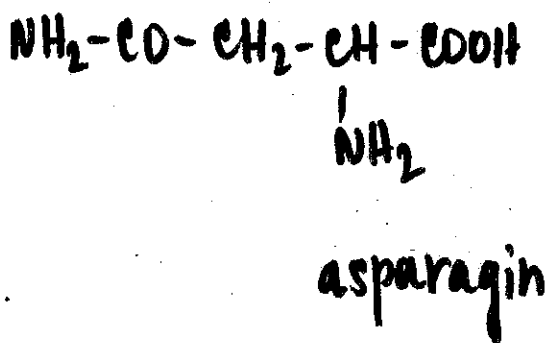
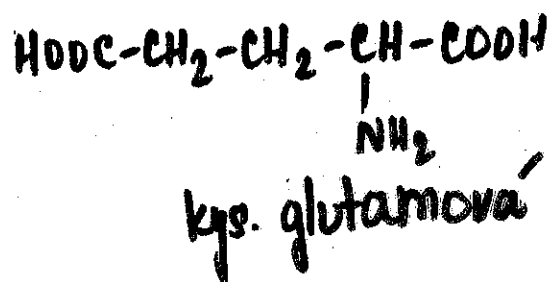
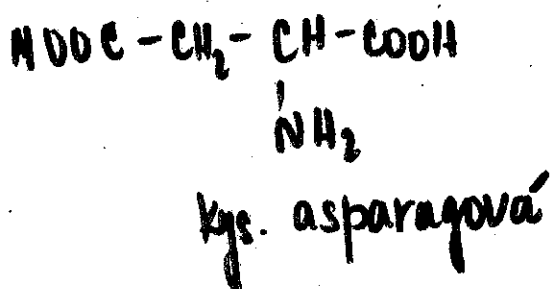
I. kódované aminokyseliny

1. aminokyseliny alifatické

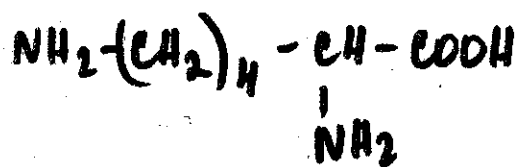
• monoaminomonokarbonové

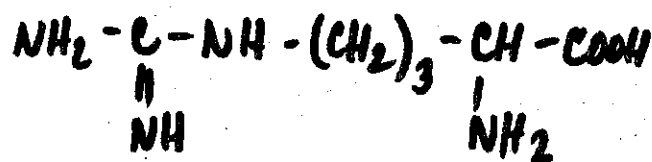
• monoaminodikarbonové

• diaminomonokarbonové

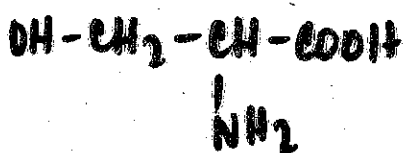

lysin

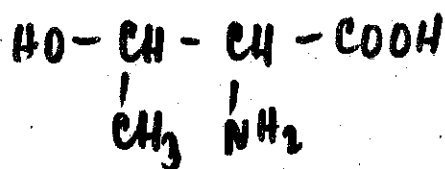

arginin

• hydroxyderiváty

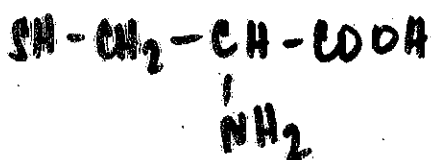

Serin

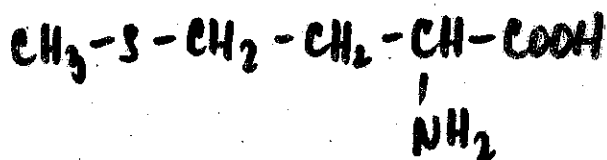

threonin

• sirné deriváty

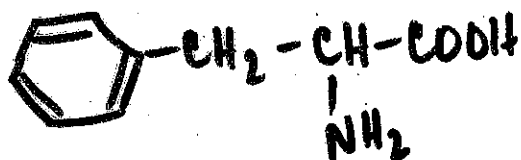

cystein

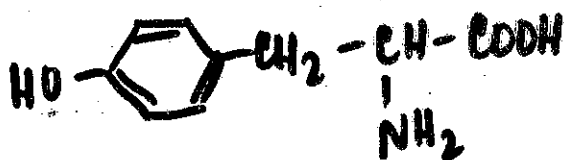

methionin

2. aminokyseliny aromatické

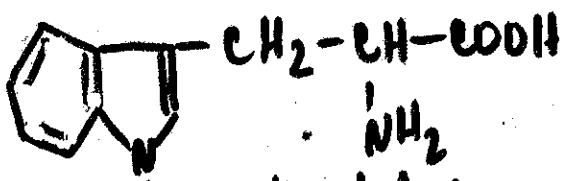

fenylalanin

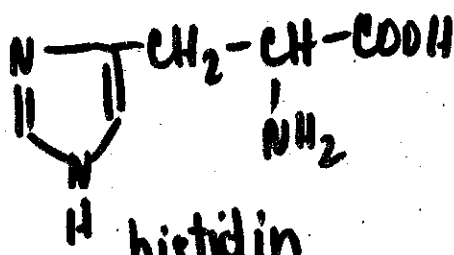

tyrosin

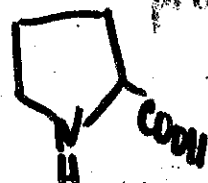
3. aminokyseliny heterocyklické

tryptofan

histidin

prolin

PEPTIDY

Jádrem struktury peptidů i bílkovin je peptidový řetězec.

Peptidy:

- oligopeptidy – do 10 AMK (dipeptidy, tripeptidy, ...)
- polypeptidy (do 100 AMK)

nad 100 AMK → bílkoviny

Nejvýznamnější oligopeptidy:

Dipeptidy

karnosin = β -alanylhistidin
anserin

nacházejí se ve svalové tkáni, jejich význam je zatím nejasný

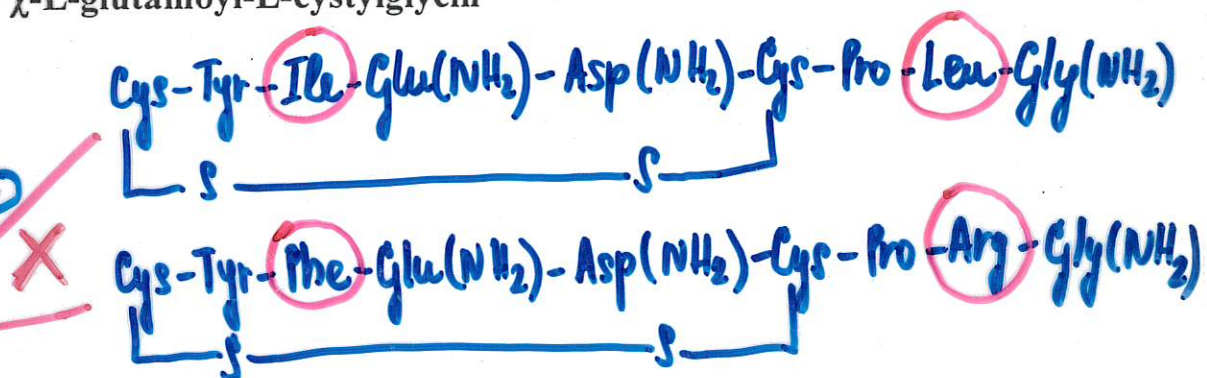
Tripeptid

glutathion = γ -L-glutamoyl-L-cystylglycin

Nonapeptidy

oxytocyn

vasopresin

Dekapeptidy: antibiotika, např. gramicidin S

bacitraciny – antibiotika produkovaná mikroorganismy

Cyklické peptidy: např. gramicidin S

Polypeptidy: nisiny – směs polypeptidů produkovaná mléčnými baktériemi